

LUONNONHOITOPAKETTI

- verkkokoulutus toimijoille

PILOTTIRAPORTTI

EUROOPAN UNIONI

Interreg
Botnia-Atlantica
Euroopan aluekehitysrahasto

Enemmän metsästä

Asiakaslähtöisiä palveluita metsänomistajille

SISÄLTÖ

JOHDANTO.....	1
Tiivistelmä	3
JOHDANTO.....	4
Tausta	4
Kohderyhmä ja tavoite	4
KOULUTUKSEN SUUNNITTELU	5
KOULUTUKSEN TOTEUTUS JA SISÄLTÖ.....	6
TULOKSET	7
POHDINTA.....	8
JOHTOPÄÄTÖKSET	10

ESIPUHE

Enemmän metsästä hanketta rahoittaa Botnia-Atlantica ohjelma (Interreg) yhdessä Västerbottenin ja Västernorrlandin läänien, Pohjanmaan liiton sekä hankkeeseen osallistuvien yhteistyöorganisaatioiden kanssa. Hanke kestää vuoden 2018 elokuusta vuoden 2021 loppuun saakka. Hanketta toteuttavat yhteistyössä Ruotsin maataloustieteellinen yliopisto (SLU), Ruotsin metsäkeskus (Skogstyrelsen), Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti sekä Suomen metsäkeskus. Tavoitteena on selvittää mahdollisuuksia kehittää uudenlaisten metsäpalveluita, joiden avulla voitaisiin mahdollisesti houkutella laajempia metsänomistajaryhmiä ja siten edesauttaa metsäalalla aktiivisesti toimivia tai sinne pyrkiviä yrityksiä lisäämään kilpailukykyään ja kannattavuuttaan. Uuden tiedon avulla hanke määrittelee haasteita ja mahdollisuuksia metsäpalveluiden kehityksessä, mikä toisaalta vahvistaa metsäsektorin innovaatiokykyä. Hyvin kehittyneistä palvelumarkkinoista on hyötyä resurssitehokkaassa ja kestävässä metsien käytössä hankkeen toiminta-alueella: Västerbottenissa, Västernorrlandissa sekä Pohjanmaalla.

Hanke on jaettu kolmeen osaan. Ensiksi tarkastellaan millaista uutta tietoa ja palvelukonsepteja tarvitaan, jotta voidaan vastata metsänomistajien tarpeisiin (WP1). Tämä saatu tieto muodostaa perustan toiselle osalle (WP2), jossa potentiaalisia uusia palvelukonsepteja tarkastellaan ja kehitetään erilaisten pilottien muodossa. Näistä saatuja tietoja ja kokemuksia jaetaan erilaisten koulutusten muodossa (WP3).

Tämä raportti esittelee tuloksia perustuen projektin toiseen osaan (WP2), jossa tiettyä palvelukonseptia on testattu pilottien muodossa. Koska painopiste on uusien tai nykyisten palvelukonseptien innovatiivisten mahdollisuuksien tutkimisessa, pilotti voidaan nähdä myös konkreettisena ja käytännössä toteutettuna pilottitutkimuksena. Hankkeen pilottien päätavoite on saavuttaa syvempää ymmärrystä palvelumarkkinoista yleisesti

sekä uusien palveluiden kehityspotentiaalista. Pilottien avulla hanke kehittää tietoa yksittäisistä palveluista, jotka yhdessä muodostavat laajempaa kuvaa ja ymmärrystä. Lisäksi kokemuksista Ruotsista ja Suomesta saadaan vertailevaa analyysiä maiden välillä

Suomen metsäkeskus on vastannut tämän pilotin toteutuksesta. Raportin on koostanut Marjo Mustola yhdessä Suomen metsäkeskuksen asiantuntijoiden kanssa.

Lisää tietoa hankkeesta, sen muista piloteista ja tuloksista:

www.slu.se/rikareskog

TIIVISTELMÄ

Luonnonhoidon verkkokoulutuksen tavoitteena on parantaa metsäpalveluyrittäjien ja muiden metsäpalveluita suunnittelevien ja tarjoavien toimijoiden osaamista luonnonhoidon toteuttamisessa. Toimijoiden osaamisen lisääntyessä metsäpalveluyritykset voivat paremmin vastata metsänomistajien muuttuviin tarpeisiin ja kysyntään ja siten parantaa omaa kilpailukykyään. Luonnonhoitopalvelut kiinnostavat metsänomistajia koko ajan enemmän, mutta luonnonhoitoa korostavia metsäpalveluita on vielä vähän saatavilla.

Pilotissa suunniteltiin ja toteutettiin kolme osainen luonnonhoidon verkkokoulutuspaketti, jonka kohderyhmänä olivat erityisesti metsäalan toimijat ja yrittäjät, jotka suunnittelevat metsäpalveluita ja niiden toteutusta. Pilotti toteutettiin yhteistyössä alueen metsäpalveluyrityksen kanssa, jonka avustuksella koulutusta suunniteltiin ja yrityksen edustajat myös testasivat koulutuksen ja antoivat siitä kommentteja. Verkkokoulutuksen sisällön kokoamisesta vastasivat Metsäkeskuksen asiantuntijat ja projektihenkilöt. Koulutuksen sisällössä hyödynnettiin jo olemassa olevaa materiaalia ja aineistoa. Koulutuksen kolme osa-aluetta ovat metsien ja monimuotoisuuden suojeleminen, vesiensuojeleminen sekä jatkuva kasvatusta.

Palautteen perusteella koulutusta pidettiin hyödyllisenä. Sisältö oli monelta osin testaajille tuttua ja siten asioiden kertausta, mikä nähtiin kuitenkin hyvänä. Koulutuksen testaajat myös oppivat uutta ja erityisesti jatkuvan kasvatuksen osa herätti mielenkiintoa. Kehitysehdotukset liittyivät tiedon syventämiseen joiltakin osin. Lisäksi esille nostettiin ajatus videomuotoisen materiaalin hyödyntämisestä sekä koulutuksen muokkaamisesta puhuttuun ja kuunneltavaan, äänikirjan tapaiseen muotoon. Verkkokoulutus tullaan julkaisemaan Metsäkeskuksen verkkosivustolla, jossa se on kaikille avoimesti käytettävissä. Näin ollen kaikilla kiinnostuneilla on yhdenvertainen pääsy koulutukseen.

Verkkokoulutuksen myötä toimijoiden osaaminen luonnonhoitoon liittyy lisääntyä. Koulutuksen avulla he saavat ideoita siitä, mitä tulisi sisällyttää metsänomistajille tarjottaviin palveluihin. Luonnonhoitoa voidaan sisällyttää jo olemassa oleviin palveluihin, kuten esimerkiksi harvennukseen, päätehakkuuseen tai taimikonhoitoon. Tällöin niitä voidaan markkinoida esimerkiksi riistan ja/tai monimuotoisuuden huomioivina toimenpiteinä, jolloin ne voivat vastata luonnonhoidon huomioimista tavoittelevan metsänomistajan tarpeisiin. Toisaalta saatujen tietojen avulla on mahdollista koostaa myös uusia palvelukonsepteja, kuten jatkuvaan kasvatukseen tähtäävä hakkuu. Toimijoiden tulisi tuoda luonnonhoidon osaamisensa esille myös

palveluiden markkinoinnissa ja viestinnässä, jotta palvelut vastaisivat metsänomistajien tarpeisiin. Näin myös yritysten kilpailukyky voi parantua.

JOHDANTO

Tausta

Pienet- ja keskisuuret metsäpalveluyritykset tarjoavat monia erilaisia metsäpalveluita metsänomistajille. Palvelut voidaan jaotella esimerkiksi suunnittelu-, operaatio-, hallinta-, tarkastus-, koulutus-, neuvonta-, luonnontuote- ja virkistyspalveluihin. Suurin osa palveluista keskittyy operaatio- ja suunnittelupalveluihin. Palveluita ja toimijoita metsäalalla on paljon, mutta kenttä voi vaikuttaa uuden metsänomistajan silmissä sekavalta. Tarjolla olevat palvelut keskittyvät pääosin puuntuotannon tavoitteisiin. Suomessa on vain muutamia palveluntuottajia, jotka markkinoivat itseään esimerkiksi eri-ikäismetsätalouden, luonnonhoito-, riista- tai ilmastoasioiden osaamisella.

Hankkeen ensimmäisessä työpaketissa (WP1) metsänomistajatyöpajat osoittivat, että metsän merkitys metsänomistajille on hyvin moninainen, mikä vaikuttaa päätöksentekoon. Metsänomistamisen tavoitteisiin liitettiin mm. raha, linkki sukuun, virkistys ja luonnonhoito. Yleisimmin merkitys koostui monesta tekijästä, mikä tuo haasteen metsäpalveluntarjoajalle. Metsänomistajat kokevat myös paineita yhteiskunnalta, perheeltään ja yhtiöiltä metsiään koskien. Tähän haasteeseen neuvonnan ja palveluntuottajien tulisi myös vastata eli miten metsänomistajaa tuetaan tekemään hyviä päätöksiä erilaisten paineiden alla. Ensimmäisessä työpaketissa (WP1) kirjallisuuskatsaus ja työpajat osoittivat, että tämänhetkiset palvelut eivät tarjoa tarpeeksi tukea metsänomistajalle tehdä päätöksiä metsäänsä koskien, eli tarvetta luoda uusia ja kehittää nykyisiä palveluita on. Esimerkiksi vaihtoehtoiset metsien käsittelytavat, kuten jatkuva kasvatus, kiinnostavat monia metsänomistajia, mutta niistä ei ole saatavilla tarpeeksi tietoa tai siihen tähtääviä palveluita ei ole saatavilla.

Kohderyhmä ja tavoite

Tämän pilotin tavoitteena oli tarjota pienille- ja keskisuurille metsäpalveluyrityksille tietoa luonnonhoidosta ja sen toteutuksesta. Lisäämällä toimijoiden osaamista luonnonhoidon käytännön toteutuksessa yritykset pystyisivät paremmin vastaamaan metsänomistajien erilaisiin tavoitteisiin ja kasvavaa kysyntään liittyen luonnonhoidon- ja jatkuvan kasvatuksen metsänhoitopalveluihin. Näin toimijat voisivat paremmin auttaa metsänomistajia päätöksenteossa.

Luonnonhoitopaketin tarkoituksena on tarjota metsäpalveluyrityksille luonnonhoidon osaamista ja koulutusta nettipohjaisen oppimisympäristön kautta, jolloin tieto olisi helposti toimijoiden saatavilla ajasta ja paikasta riippumatta. Opetusmateriaalien avulla on tarkoitus vahvistaa osaamista erityisesti metsien vesiensuojelun, eri-ikäismetsätalouden sekä metsien ja monimuotoisuuden suojelun saralla. Vahvistuneen osaamisen kautta pyritään yhteistyössä yrityksen kanssa luomaan metsänomistajille luonnonhoitopalveluita ja lisäämään yritysten kilpailukykyä.

KOULUTUKSEN SUUNNITTELU

Ensimmäisen työpaketin tulosten pohjalta päädyttiin siihen, että luonnonhoitokoulutus koostuisi kolmesta osasta: metsätalouden vesiensuojelu, eri-ikäismetsätalous eli jatkuva kasvatusta sekä metsien ja monimuotoisuuden suojelu. Nämä aiheet nousivat esiin metsänomistajien tavoitteissa sekä aiheissa, joista ei metsänomistajien mukaan ollut tarpeeksi tietoa tai niihin liittyviä palveluita ei ollut tarjolla. Luonnonhoidon verkkokoulutusta suunniteltiin yhteistyössä alueella toimivan Metsäpalvelu Kytöharjun kanssa. Metsäpalvelu Kytöharju tarjoaa metsänomistajille erilaisia metsäpalveluita, kuten metsänuudistamista, taimikonhoitoa sekä harvennuksia. Yritys lupautui auttamaan koulutuksen suunnittelussa ja testaamaan koulutusta pilottivaiheessa.

Suunnitteluvaiheessa järjestettiin tapaamisia yrittäjän kanssa. Tapaamisissa kartoitettiin, mitkä ovat heidän mielestään luonnonhoitoon liittyen niitä asioita, joissa he tarvitsisivat lisää osaamista. Esille nousi muun muassa se, että jatkuvasta kasvatuksesta tulee jo melko usein kyselyitä metsänomistajilta. Siihen liittyen he toivoisivat lisää osaamista, kuten mihin jatkuva kasvatusta soveltuu, mihin ei ja mistä syystä. Metsäpalveluyrityksen toiveissa oli saada lisää tietoa luonnonhoidon toteuttamisesta käytännössä. Toiveissa oli saada tietoa uusista metsänkäsittelytavoista, metsityksestä, sertifiointikriteereistä, metsien hiilensidonnasta ja metsätalouden vaikutuksesta siihen sekä ympäristötukiasioista. Toiveissa oli käytännön vinkkejä tilanteisiin, joissa halutaan tarjota vaihtoehtoisia tapoja metsänkäytölle esimerkiksi päätehakkuun sijaan kohteella, jossa on monimuotoisuudelle arvokkaita piirteitä. Vesiensuojeluun liittyen toivottiin tietoa muun muassa erilaisista maanmuokkaustavoista ja niiden soveltuvuudesta ja luvanvaraisuudesta. Lisäksi tietoa toivottiin luonnontuotteisiin ja niiden hyödyntämiseen liittyen.

Keskusteluissa kävi ilmi, että metsäpalveluyrittäjille esimerkiksi säästöpuut ja riistatiheiköt sekä syyt niiden säilyttämiselle ovat jo arkipäivää. Näihin asioihin liittyen koulutusta voisivat tarvita varsinaiset työn toteuttajat, mutta silloin tietoa olisi hyvä olla

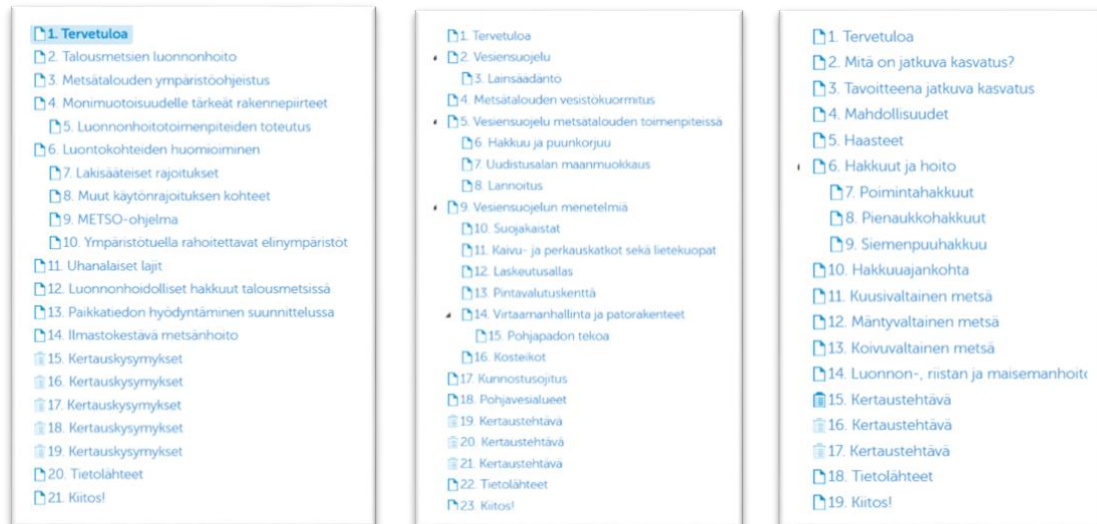
saatavilla myös englannin kielellä ja mahdollisesti havainnollisten kuvien kera. Metsäpalveluyrittäjille riittäisi niihin liittyen tieto, mistä tällaista materiaalia voi löytää ja miten sitä voisi hyödyntää työntekijöiden opastuksessa ja koulutuksessa.

Näiden toiveiden pohjalta koulutuksen kolmea eri osiota lähdettiin kokoamaan. Aivan kaikkea ei ollut mahdollista sisällyttää näihin kolmeen osioon, ja siksi esimerkiksi luonnontuotteiden hyödyntäminen jäi nyt tästä koulutuksesta pois. Lisäksi pyrittiin välttämään päällekkäisyydet jo olemassa olevien verkkokoulutusten kanssa. Lisäksi kohderyhmänä haluttiin pitää metsäpalveluyritysten yrittäjät ja muut henkilöt, jotka vastaavat toiminnan ja palveluiden suunnittelusta. Pienissä ja keskisuurissa yrityksissä he usein myös itse osallistuvat metsäpalveluiden toteutukseen.

KOULUTUKSEN TOTEUTUS JA SISÄLTÖ

Verkkokoulutuksen lopullinen sisällön suunnittelu ja toteutus tehtiin Metsäkeskuksen toimesta. Varsinainen koulutuksen aineisto kerättiin ja koulutus koostettiin keväällä 2021. Aineistona hyödynnettiin pääasiassa Tapio Oy:n julkaisemia metsänhoidon suosituksia, sekä niiden pohjalta tehtyjä työoppaita. Lisäksi Metsäkeskuksen eri aihealueiden asiantuntijat jakoivat tietoa, materiaaleja ja valokuvia koulutuksen käyttöön. Lisäksi t kommentoivat koulutusten sisältöä. Apuna suunnittelussa ja kommentoinnissa olivat myös Metsäkeskuksen koulutussuunnittelijat.

Niiltä osin, kun koulutukseen soveltuvaa tietoa oli jo koottu muiden Metsäkeskuksen hankkeiden toimesta aineistoihin ja sisällytetty koulutuksiin, osa-alueita jätettiin pois tästä koulutuksesta tai niihin viitattiin ja linkitettiin vain lyhyesti toiston ja päällekkäisyyksien välttämiseksi. Verkkokoulutuksen kolme osiota koostettiin Gimlet-alustalle (Kuva 1). Tekstiä elävöitettiin valokuvilla. Jokaisen koulutuksen osa-alueen lopussa oli kertauskysymyksiä. Koulutukset olisi mahdollista käydä halutessaan läpi myös yksi kerrallaan ja aineistoihin on mahdollista palata aina uudestaan. Verkkokoulutus toteutettiin Gimlet-alustalla, joka on ollut Metsäkeskuksen käytössä muidenkin verkkokoulutusten alustana. Näin koulutuksen saisi näkyviin samaan paikkaan muiden koulutusten kanssa. Tämä alusta ja koulutusten sijainti olisi myös varmasti tuttu monille metsäalan toimijoille jo entuudestaan.

Kuva 1. Verkkokoulutuksen osioiden sisällysluettelot. Vasemmalla osa 1. Monimuotoisuus ja suojele, keskellä osa 2. Vesiensuojelu ja oikealla Osa 3. Jatkuva kasvatus.

TULOKSET

Verkkokoulutusta testasivat kaksi henkilöä Metsäpalvelu Kytöharjusta. Heiltä kerättiin testauksen jälkeen kirjallinen palaute, jossa pyydettiin vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

- Päivämäärä, jolloin suoritit koulutuksen osat.
- Mitä mieltä olit osasta 1 Monimuotoisuus ja suojele? Saitko uutta tietoa vai oliko tuttujen asioiden kertausta? Puuttuiko jotain kokonaan? Haluaisitko jostain aiheesta lisää tietoa? Oliko koulutus mielestäsi hyödyllinen? Mikä oli parasta ja missä on parannettavaa? Kuinka kauan tämän osion suorittamiseen meni aikaa?
- Mitä mieltä olit osasta 2 Vesiensuojelu? Saitko uutta tietoa vai oliko tuttujen asioiden kertausta? Puuttuiko jotain? Haluaisitko jostain aiheesta lisää tietoa? Oliko koulutus mielestäsi hyödyllinen? Mikä oli parasta ja missä on parannettavaa? Kuinka kauan tämän osion suorittamiseen meni aikaa?
- Mitä mieltä olit osasta 3 Jatkuva kasvatus? Saitko uutta tietoa vai oliko tuttujen asioiden kertausta? Puuttuiko jotain? Haluaisitko jostain aiheesta lisää tietoa? Oliko koulutus mielestäsi hyödyllinen? Mikä oli parasta ja missä on parannettavaa? Kuinka kauan tämän osion suorittamiseen meni aikaa?
- Lopuksi kommentteja kokonaisuudesta: Mitä mieltä olit koulutuksesta kokonaisuudessaan? Olisiko tästä hyötyä toimijoille luonnonhoidon suunnittelussa? Onko tällainen koulutuspaketti riittävä? Vai tarvitseeko tämän

verkkokoulutuksen lisäksi muutakin koulutusta tai tietoa aiheesta? Jos kyllä, niillä millaista sen tulisi olla? Muuta palautetta?

Verkkokoulutuksen osan 1. (monimuotoisuus ja suojele) sisältö oli palautteen mukaan pääosin tuttuja asioiden kertausta, mutta sitä pidettiin kuitenkin hyödyllisenä ja pakettia pidettiin sopivan kattavana. Koulutukseen toivottiin esimerkkejä havaituista puutteista, joita maastossa on havaittu aiheeseen liittyen. Aikaa tämän osion suorittamiseen kului noin 1 h 10 min.

Verkkokoulutuksen osan 2. (vesiensuojelu) sisältö oli myös osittain kertausta, mutta myös uutta asiaa tuli esille esimerkiksi ojitukseen, lietekuoppiin sekä hakkuiden ja maanmuokkausten työohjeistukseen liittyen. Lisää tietoa toivottiin vielä siitä, millaisten kohteiden ojituksista täytyy tehdä ilmoitus ELY-keskukselle ja hakemusten täyttöön toivottiin lisää tietoa. Aikaa tämän osion tekemiseen meni noin tunti.

Verkkokoulutuksen osan 3. (jatkuva kasvatus) sisältö koettiin erityisesti tarpeelliseksi, sillä jatkuvalla kasvatuksella on jo kysyntää ja se tulee yleistymään. Koulutuksen koettiin myös tarjonnan uutta tietoa. Koulutukseen toivottiin lisäksi puolueetonta tarkastelua taloudellisesta näkökulmasta niin, että tiedon avulla osattaisiin myös neuvoa metsänomistajaa (esimerkiksi puiden myyntihinta, laaturiskit, talvihakkuuhinnat, tuhoriskit). Lisäksi aiheesta toivottiin maastokoulutusta. Aikaa osan suorittamiseen meni vajaa tunti.

Koulutuksesta kokonaisuudessaan todettiin vielä, että sisältö oli suurelta osin vanhan kertausta. Kertausta pidettiin kuitenkin hyvänä, sillä asiat unohtuvat helposti, jos niille ei ole usein tarvetta. Jonkin verran koettiin, että tarvitaan syventävää tietoa, mutta se voisi olla parempi toteuttaa maastokoulutuksena asiantuntijan kanssa. Lisäksi kirjallisen version ohelle kaivattiin äänikirjaa tai videoita, jotka palautteen mukaan lisäisivät koulutuksen kiinnostavuutta laajemmaltikin.

POHDINTA

Palautteen perusteella verkkokoulutus koettiin hyödylliseksi. Vaikka asiat olivat suurelta osin tuttuja, niitä on palautteen perusteella hyvä kerrata, ja aina oppii myös jotakin uutta. Haastavinta toimijoille suunnatun koulutuksen kokoamisessa onkin se, että toimijoilla on jo tietoa, joten koulutuksen tulisi sisältää muutakin kuin perusasioita, jotta toimijat oppisivat myös uutta ja mielenkiinto koulutukseen säilyisi. Palautteen perusteella koettiin kuitenkin, että pelkkä verkkokoulutus ei välttämättä riitä osaamisen syventämisen, vaan siihen tarvittaisiin myös maastokäyntejä. Maastokäyntejä voi olla

vaikea korvata kokonaan, koska ne ovat yleensä vuorovaikutteisia, ja niissä on mahdollista kysyä kouluttajalta. Samalla myös asioita voidaan käydä läpi havainnollisesti ja konkreettisesti ja erikoista- ja poikkeustapausten läpikäyminen on helpompaa.

Verkkokoulutuksen sisältöä voisi mahdollisesti syventää videoiden ja havainnollistavien kuvien avulla. Tässä pilotissa hyödynnettiin jo olemassa olevaan materiaalia, eikä tämän puitteissa ollut resursseja kuvata videoita koulutusta varten. Se voisi olla hyvä lisä koulutukseen tulevaisuudessa. Toinen vaihtoehto olisi ääneen puhuttu, äänikirjan tapainen koulutus, jolloin koulutusta vois kuunnella vaikkapa metsässä töitä tehdessä. Koulutusta on kuitenkin tarvittaessa päivitettävä tietojen muuttuessa tai tarkentuessa. Silloin videoiden tai ääneen puhuttujen tekstien päivittäminen on työläämpää kuin kirjallisen koulutuksen muokkaus. Gimlet-alustalla toteutettavaan koulutukseen on mahdollista lisätä videoita, mutta koulutuksen muuttaminen kokonaan kuunneltavaan muotoon ei ole mahdollista.

Verkkokoulutuksen kokoamisessa myös sisällön määrän rajaaminen on haastavaa, kun tietoa on paljon. Siksi koulutukseen ei ole mahdollista lisätä kovin paljoa syventävää tietoa, ellei koulutuksesta karsita perusasioita vähemmäksi. Tässä pilotissa testatun koulutuksen kestoksi oli ennalta arvioitu ja suunniteltu yhteensä n. 1 tunti eli 20 minuuttia/osio. Lopulta kuitenkin jokaisen osion suoritus oli kestänyt testihenkilöiltä yhden tunnin eli yhteensä n. 3 tuntia. Nyt koulutuksessa pysyttiin pääosin perusasioissa, joten syventävän tiedon lisääminen pidentäisi entisestään koulutuksen suorittamiseen käytettävää aikaa.

Pilotissa kootussa verkkokoulutuksessa eniten kiinnostusta herättänyt aihealue oli jatkuva kasvatus. Se on todennäköisesti myös aihe, josta on toistaiseksi saatavilla vähiten materiaalia ja koulutusaineistoa. Sen haasteena on kuitenkin jossakin määrin se, että tutkimustietoa aiheesta kertyy koko ajan lisää ja tiedot tarkentuvat. Samalla käytännön kokemuksia jatkuvasta kasvatuksesta on vielä melko vähän. Lisäksi jatkuvan kasvatuksen ohjeistukset vaihtelevat kuvioittain ja kohteittain. Siksi etenkin siihen liittyen havainnollisia maastokoulutuksia tarvitaan myös.

Tarkoituksena on vielä viimeistellä ja hioa koulutusta saadun palautteen perusteella ennen sen julkaisua Metsäkeskuksen verkkokoulutusten sivustolla. Sisältöä tulisi pyrkiä myös tiivistämään, jotta koulutuksen kesto lyhenisi hieman. Tässä hankkeessa julkaistavaan koulutukseen ei ole enää mahdollisuutta kuvata videomateriaalia, mutta idea niiden hyödyntämisestä kannattaa pitää mielessä tulevaisuudessa. Kun koulutus on julkaistu Metsäkeskuksen sivustolla, käyttäjien on mahdollista kommentoida ja antaa

palautetta siitä. Siten koulutusta voi edelleen muokata ja täydentää käyttäjiltä saadun palautteen perusteella.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Luonnonhoidon verkkokoulutukselle on varmasti tarvetta metsäalan toimijoiden keskuudessa, sillä metsänomistajat ovat entistä kiinnostuneempia luonnonhoitopalveluista. Erikoistuminen luonnonhoitoon tai jatkuvaan kasvatukseen lisää yrityksen kilpailukykyä markkinoilla, sillä toimijoita, jotka ovat erikoistuneet kyseisten palveluiden tuottamiseen, on vasta vähän.

Pilotin perusteella verkkokoulutukselle voisi olla kysyntää, mutta sen lisäksi tarvitaan vielä maastokoulutusta. Tulevaisuudessa verkkokoulutuksissa voisi enemmän hyödyntää myös videoita sekä äänikirjatyypistä luettua tekstiä, joka olisi kuunneltavissa. Ihmisten tavat oppia vaihtelevat, toisille sopii paremmin lukemalla oppiminen ja toiset oppivat parhaiten tekemällä ja näkemällä. Verkkokoulutus toimisi hyvin asioiden kertauksessa ja siihen olisi helppo aina palata tarvittaessa.

Oppimisympäristö Gimlet on avoin palvelu, joka on kaikkien käytettävissä Metsäkeskuksen verkkosivujen kautta veloituksetta. Sen käyttö vaatii vain sisäänkirjautumisen. Sivusto on saavutettava, joten se on yhdenvertaisesti kaikkien hyödynnettävissä. Vaikka koulutus on suunnattu ensisijaisesti toimijoille, siitä voivat varmasti hyötyä myös metsänomistajat, joille alan sanasto ei ole ihan vierasta. Tässä pilotissa toteutettu koulutus on suunnattu nimenomaan sellaisille toimijoille ja yrittäjille, jotka tekevät metsäpalveluiden ja toimenpiteiden suunnittelutyötä. Varsinaiset työn toteuttajat tarvitsevat mahdollisesti erityyppisen koulutuksen, jossa perehdytään siihen, miten esimerkiksi säästöpuuryhmä tai ojien kaivaminen käytännössä toteutetaan ja miksi, tai missä ajourien tulisi kulkea jatkuvan kasvatuksen kohteella.

Pelkkä osaamisen lisääminen koulutuksen avulla ei kuitenkaan riitä kilpailuedun saamiseksi markkinoilla. Metsäpalveluyrittäjien täytyy myös tuoda osaamistaan esiin ja ottaa se mukaan käytännön toimintaan. Lisäksi se tulee saada näkyväksi metsänomistajille, jotta he ovat tietoisia yrityksen osaamisesta ja sitä kautta tarjottavista palveluista. Luonnonhoitoa voidaan sisällyttää jo olemassa oleviin palveluihin, kuten esimerkiksi harvennukseen, päätehakkuuseen tai taimikonhoitoon. Tällöin niitä voidaan markkinoida esimerkiksi riistan ja/tai monimuotoisuuden huomioivina toimenpiteinä, jolloin ne voivat vastata luonnonhoidon huomioimista tavoittelevan metsänomistajan

tarpeisiin. Toisaalta saatujen tietojen avulla on mahdollista koostaa myös uusia palvelukonsepteja, kuten jatkuvaan kasvatukseen tähtäävä hakkuu.

Toimijoiden tulisi tuoda luonnonhoidon osaamisensa esille myös palveluiden markkinoinnissa ja viestinnässä, jotta palvelut vastaisivat metsänomistajien tarpeisiin. Näin myös yritysten kilpailukyky voi parantua. Tämän hankkeen puitteissa järjestettiin maaliskuussa etäyhteydellä toimijoille suunnattu palvelumuotoilukoulutus, jossa Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedusta vieraileva kouluttaja kertoi mitä palvelumuotoilu on ja mitä hyötyä siitä on toimijoille. Lisäksi webinaarissa oli mukana metsäpalveluyrittäjä kertomassa omista kokemuksistaan palveluiden suunnittelusta. Tarkoitus oli herättää metsäalan toimijoiden kiinnostus asiaa kohtaan. Halutessaan he voisivat hakeutua varsinaiseen palvelumuotoilukoulutukseen, joita on tarjolla useiden eri tahojen toimesta. Tällä hetkellä on monia pieniä ja keskisuuria yrityksiä, joiden verkkosivuilla yrityksen tarjoamista palveluista ei ole aina kerrottu kaiken kattavasti eikä esimerkiksi luonnonhoidon osaamista ole tuotu esille. Pelkän luonnonhoidon verkkokoulutuksen suunnittelun ja osaamisen parantamisen ohella toimijoille haluttiin tarjota ideoita siihen, miten palveluita kannattaa suunnitella. Palveluiden suunnittelun avulla palveluita voidaan muokata ja räätälöidä vastaamaan eri metsänomistajasegmenttien tarpeita, jolloin voidaan parantaa palveluprosessien arvonluomista, markkinoiden eriyttämistä ja viestintää.